

Dnes se po dlouhých prázdninách otevírají školy. Řada dětí do nich vstoupí po pěti měsících. Co je čeká?

Zmatečný návrat dětí do lavic

Okolo nošení roušek ve společných prostorech budov panovaly do posledních chvil nejasnosti. Ministerský manuál říká, že je mají děti a zaměstnanci nasadit na chodbách a v jiných společných prostorách školy ve chvíli, kdy na koronavirovém semaforu „zasvíti“ pro daný region oranžová barva. Ta značí počínající komunitní přenos.

Skutečnost se ale ukázala být složitější. Praha sice v pátek „zoranžovala“, ředitelé škol ale od hygieniků dostali pokyn, že roušky zatím nejsou povinné, ale pouze doporučené.

Zmatek pak v nedělní Partii na Primě rozplétal ministr školství Robert Plaga (za ANO): semafor se ještě dělí na desetistupňovou škálu, na oranžovou připadá interval od čtyř do sedmi. A roušky ve školách jsou podle hygieniků povinné až od šestého stupně.

Ředitelé školy by každopádně ocenili větší srozumitelnost. „Ne všichni máme čas sledovat tiskové konference a v datových schránkách ani na stránkách ministerstva není jasná informace,“ upozorňuje Michal Černý, ředitel základní školy v Klánovicích a zároveň prezident Asociace ředitelů základních škol.

„Potřebovali bychom, aby se pražská hygiena jasně vyjádřila a řekla: roušky musí být, nemusí být, nebo řediteli, rozhodni se,“ vyzval v pořadu Černý. „Pořád vidíme rozpor mezi manuálem a tím, co říká ministerstvo zdravotnictví, a nemůžeme čekat na rozhodnutí, které padne za pět osm prvního září,“ upozorňuje.

Sám ministr přiznává, že by bylo čitelnější, kdyby krajské hygienické stanice při „přebliknutí“ semaforu na oranžovou automaticky zavedly povinné nošení roušek ve školách. „Ale chápu, že nastala přechodová fáze mezi zelenou a oranžovou a situace ještě není taková, aby byly plošně zavedeny,“ řekl Plaga s tím, že klíčové je nakonec rozhodnutí hygieniků. Ministr by prý ocenil, kdyby krajské hygienické stanice rozhodovaly srozumitelně pro děti a rodiče.

Vrchní pražská hygienička Zdeňka Jágrová se pak nechala na Radiožurnálu slyšet, že zatím nevidí důvod nařizovat ve společných prostorách pražských škol roušky.

Větrat a mýt si ruce

Čím si odborníci vysvětlují, že nárůst počtu nemocných se závažnými symptomy není v létě tak markantní jako v jarních měsících? Plevka vysvětluje, že jednou věcí je změna chování: ač se to na venek nezdá, hygienická opatření jako častější mytí rukou a větrání mají svůj efekt. Lidé se v létě častěji setkávají venku na čerstvém vzduchu, kde se virus rozptýlí a nehromadí se tolik jako v uzavřených nevětraných místnostech. A u koronaviru je pro závažnost symptomů rozhodující „počáteční dávka“ – tedy jak velké množství viru člověka zasáhne. „Takže nyní je menší pravděpodobnost, že se člověk nakazí. A když už se to stane, je dobrá šance, že onemocnění nebude mít závažný průběh,“ vysvětluje virolog.

„V současné době je nemocnost mezi školními dětmi velice nízká a nijak neovlivňuje výskyt onemocnění v populaci. Je to pouze na zvážení ředitelů škol na základě místních podmínek,“ řekla Jágrová.

Ředitelé se proto zatím zařizují podle svého – někteří nařizují roušky povinné, jakmile se semafor změní na oranžovou, jiní tak neučiní do té doby, než přijde přímý pokyn od hygieny. „Rodičům jsem napsal na web a poslal jim zprávu, ať dětem roušky dají. Když je budou mít v tašce, nic se tím nezkaží,“ popisuje Černý.

CO ŠKOLA, TO JINÝ PŘÍSTUP

Situace okolo roušek je pro způsob začátku letošního školního roku příznačná: rozhodnutí, co se ve školách bude dít a jak se proti koronavirové nákaze „opevní“, leží hlavně na jednotlivých ředitelích. Ti se v posledním týdnu snažili napasovat ministerská doporučení z návodu na podmínky ve svých školách. K ruce mají jak manuál, který je především doporučující, tak například sadu častých otázek a odpovědí ze stránek ministerstva školství.

Hlavy si lámali především s přesuny dětí po škole, dezinfekci prostor, chodem jídelen či družin. Ředitel základní a mateřské školy v Olešnici například v ČT24 popisoval, že jeho učitelé budou dohlížet na to, aby děti opouštěly své kmenové třídy pouze při cestě na toaletu. „Přesuny budou probíhat vždy kolektivně za doprovodu pedagoga,“ upřesnil Vladimír Hěl. Dbát se bude podle něj i na pravidelnou dezinfekci klik, vypínačů a tabulí po každé přestávce.

Kde tedy leží vhodná hranice opatrnosti? Virolog Pavel Plevka ze Středoevropského technologického institutu Masarykovy univerzity (CEITEC) si myslí, že je vhodné, aby vedení škol „nepřepálo start“. „Pokud se na přísný hygienický režim cítí a mají kapacitu vše provádět, je to dobré. Důležitým hlediskem je, aby školy dokázaly opatření dodržovat půl roku nebo i déle,“ upozorňuje.

Představa, že se budou dezinfikovat všechny lavice každou přestávku, je podle něj chvályhodná, ale má své háčky: „Zejména mladší děti asi nevydrží sedět všechny přestávky

Žákyně Základní školy Vladislava Vančury v Praze-Zbraslavi v prázdné třídě na snímku

ve lavicích. Budou na sebe sahat a budou se také dotýkat společných předmětů, které určitě zaměstnanci školy nezládnou všechny vydezinfikovat. Praktický přínos dezinfekce lavic o každé přestávce proto nebude velký,“ hodnotí virolog Plevka.

Vědec ale kladně hodnotí snahu o to, aby třídy mezi sebou navzájem nesetkávaly. „Škola by se měla navíc snažit dovzdělat děti v tom, co mají dělat, když ze školy vyjdou,“ míní Plevka s tím, že když se třeba starší studenti sejdou po škole nad společným jídlem nebo cigaretou, mohou se nakazit snadno.

Ohledně nošení roušek přišla Světová zdravotnická organizace koncem srpna s novým doporučením: u dětí mladších pěti let nedává žádný smysl s ohledem na to, že je ani nedovedou správně používat. Nasadit by je podle ní měli až nejméně dvanactiletí.

ŠKOLY NEMUSÍ BÝT OHNISKY

S otevřením škol se v Česku dají do pohybu zhruba dva miliony lidí a s tím nastupují obavy, zda se epidemie nevymkne kontrole. Co se týká nebezpečí pro samotné děti, virolog Plevka poukazuje na poměrně pozitivní čísla: „Studie z Británie ukazuje, že z dětí mladších deseti let, které byly covid-19 pozitivní a zároveň se u nich projevil příznak nemoci, potřebovalo hospitalizaci jen 0,1 procenta,“ upozorňuje vědec. U dětí od desíti do devatenácti let to bylo jen o trochu více – 0,3 procenta.

Že se dostaly do nemocnice, navíc ještě neznamená, že byly v ohrožení života. „Jen měly závažnější průběh. Riziko je pro ně opravdu malé,“

uklidňuje Plevka a studie potvrzují, že pro školáky je koronavirus méně smrtící než chřipková infekce.

Ostatně, po červnovém znovuotevření škol v Anglii se podle dat publikovaných 23. srpna stalo ohniskem nákazy jen 0,01 procenta školek a základních škol. V absolutních číslech se ve škole nakazilo 70 dětí a 128 zaměstnanců z celkových víc než 25 tisíc zaznamenaných případů v Británii. Jak píše týdeník Economist, ze 30 školních ohnisek byl u dvacitky zdrojem zaměstnanec.

A podle statistik ze Švédska, kde se školky a základní školy po celou dobu epidemie nezavřely, není povolání učitele co do rizika nákazy o nic nebezpečnější než jiné profese. Se středními školami je to složitější – ohniska ve Francii a Izraeli naznačují, že virus se v nich mohl šířit snadněji než na základních školách.

S postupujícím podzimem ale přenos nemoci ve škole nemusí být nic nepravděpodobného. Záleží však hlavně na tom, jak se budou děti chovat – jsou známé případy, kdy se například nakazila polovina víc než třisetletného dětského tábora, jiné studie naopak poukazují na to, že děti mají i při výskytu pozitivního případu v rodině nižší pravděpodobnost, že je koronavirus infikuje.

Jakých činností by se měli učitelé podle virologa vyvarovat? „Rozhodně je to sborový zpěv v uzavřené místnosti. Když začnou lidé z nějakého důvodu hlasitě mluvit a zhluboka dýchat, narůstá pravděpodobnost infekce. V uzavřeném prostoru se virus hromadí. Takže tělocvičny by měly být pořádně větrané, zpívání by se mělo omezit,“ doporučuje virolog Plevka.